

УДК 377

*Людмила Майборода, науковий співробітник
відділу професійно-практичної підготовки,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна*

СТАН ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗЕЛЕНОГО БУДІВНИЦТВА

Анотація. Глобальні кліматичні зміни висувають перед сучасним світом нові вимоги, потребу в переході суспільства до сталого розвитку. Важливих змін потребує будівельна галузь, оскільки вона є одним із найбільших споживачів ресурсів та джерелом викидів парникових газів. Концепція «зеленого будівництва» виникла як відповідь на ці виклики, пропонуючи інтегрований підхід до проектування, будівництва та експлуатації будівель, що мінімізує негативний вплив на довкілля та покращує якість життя людей. Проте, успішне впровадження принципів сталого будівництва неможливе без належної професійно-практичної підготовки фахівців зеленого будівництва.

Ключові слова: зелене будівництво, енергоефективність, професійно-практична підготовка, фахівець зеленого будівництва.

Abstract. Global climate change presents the modern world with new demands, necessitating society's transition to sustainable development. The construction industry requires significant changes, as it's one of the largest consumers of resources and a source of greenhouse gas emissions. The concept of "green building" emerged as a response to these challenges, offering an integrated approach to designing, constructing, and operating buildings that minimizes negative environmental impact and improves people's quality of life. However, the successful implementation of sustainable construction principles is impossible without adequate professional and practical training for green building specialists.

Keywords: green building, energy efficiency, professional and practical training, green building specialist.

В Україні впровадження зеленого будівництва набуває особливої актуальності. В умовах повоєнної відбудови зруйнованих міст та інфраструктури, принципи зеленого будівництва мають стати основою для сталого і відповідального будівництва, забезпечуючи екологічність та енергоефективність, реалізуючи принцип «Відбудувати краще».

Зеленого будівництва набуває широкого розповсюдження та знаходить своє застосування у вітчизняній науці та практиці. Питання зеленого будівництва розглядаються в працях Р. Алієва, О. Білик, О. Бондар, М. Вовк, Т. Галушкіної, М. Данилюк, М. Дмитришин, О. Дорошенко, Ю. Іщенко Ю. Калюх, Т. Кривомаз, С. Мащенко, Г. Мигаль, Ю. Орловської, О. Протасенко, А. Савченко, Л. Саркісян, Г. Фаренюк, В. Чалої та ін., що свідчить про актуальність даної проблематики.

Законодавчою основою для розвитку зеленого будівництва є прийняття законів, нормативних актів і стандартів, відповідно до європейських, що передбачають сталість й енергоефективність. Так, прийняті: Закон України «Про енергетичну ефективність будівель» (встановлює основні вимоги до енергетичної ефективності будівель, обов'язкову їх сертифікацію, використання енергоефективних технологій у будівництві й реконструкції споруд); Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (регулює питання планування та забудови територій, в тому числі включення принципів сталого розвитку та зеленого будівництва в проєктуванні нових об'єктів); Національні стандарти з енергоефективності та екологічної безпеки будівель (визначають нормативи й критерії екологічно чистого будівництва, використання матеріалів, енергозбереження, управління відходами) [2].

За зростанням ринку зеленого будівництва відбувається зростання потреби у кваліфікованих кадрах, що володіють «зеленими» компетентностями. Зелені компетентності (Green Comp) – це набір компетентностей щодо сталого розвитку, які впроваджуються у навчальні програми з метою допомогти тим, хто навчається, розвивати знання, уміння та навички, а також ставлення відповідального та дбайливого осмислення, планування та діяльності по відношенню до планети та здоров'я суспільства [3]. Зелені компетентності віднесені до європейської рамка компетентностей для сталого розвитку (European sustainability competence framework).

Отже, стратегічно важливими є інвестування у професійно-практичну підготовку фахівців галузі зеленого будівництва, задля майбутнього України, її економічного зростання та сталого розвитку.

Система професійної освіти не завжди вчасно встигає адаптуватися до потреб ринку праці, за інноваційними технологіями. Так, професійно-практична підготовка фахівців будівельної галузі має недостатню кількість годин на вивчення специфічних аспектів зеленого будівництва, таких як: енергоефективність; водоефективність; екоматеріали; якість внутрішнього середовища; управління відходами тощо.

Професійно-практична підготовка фахівців із зеленого будівництва в Україні має низку викликів: недостатня інтеграція в стандартні навчальні плани і програми; нестача викладачів із досвідом у сфері зеленого будівництва; застаріла матеріально-технічна база; розрив між теорією та практикою; відсутність єдиних стандартів та сертифікації; недостатнє фінансування тощо.

На нашу думку, для забезпечення належного рівня професійно-практичної підготовки фахівців із зеленого будівництва в Україні необхідно вжити комплексних заходів:

- включення обов'язкових модулів та дисциплін із зеленого будівництва до навчальних планів;
- створення нових освітніх програм, спеціалізацій, професій зорієнтованих на зелене будівництво, сталий розвиток, енергоефективність та екологізацію;
- розробку та фінансування програм підвищення кваліфікації для педагогічних працівників з зеленого будівництва;
- залучення до викладацької діяльності фахівців-практиків з будівельних компаній, які реалізують зелені проекти;
- модернізація матеріально-технічної бази освітнього закладу;
- посилення практичної складової тощо.

Професійно-практична підготовка фахівців із зеленого будівництва в Україні перебуває в процесі становлення та має значний потенціал для розвитку. Незважаючи на наявні виклики, пов'язані з недостатньою інтеграцією «зелених» компетентностей у традиційні освітні програми, нестачею кваліфікованих викладачів та застарілою матеріально-технічною базою, спостерігається зростаючий інтерес з боку освітніх установ, бізнесу та держави. Для забезпечення належного рівня підготовки фахівців із зеленого будівництва, що відповідатимуть вимогам сучасної будівельної галузі та викликам сталого розвитку, необхідний комплексний та системний підхід, що включає модернізацію освітніх програм, посилення практичної підготовки, державну підтримку та активну міжнародну співпрацю.

Список використаних джерел

1. Кручек В., Кошук О., Кравець С. та ін. Методичні основи професійного навчання кваліфікованих робітників. Полісся, 2020.
2. Радкевич В. О., Пригодій М. А. Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: монографія. *Інноваційна професійна освіта*. 2024 Вип. 6(19).
3. European Commission. (2022). *GreenComp The European sustainability competence framework*. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle> (дата звернення 10.05.2025).